

Voorstel aan de gemeenteraad

Onderwerp: afvalbeleid 2019-2022, invoering tariefprikkel huishoudelijk restafval.	
Raadsvergadering d.d.: 12 december 2019	Agendapunt: 09a
Portefeuillehouder: B. Bergkamp	
Behandelend team: Handhaving, Toezicht en Beheer Openbare Ruimte	Kenmerk: 1014834

Onderwerp

Afvalbeleid 2019-2022, invoering tariefprikkel huishoudelijk restafval

Te nemen besluit

1. Per 1 januari 2021 een tariefprikkel voor huishoudelijk restafval in te voeren;
2. De tariefprikkel voor huishoudelijk restafval in te voeren in de vorm van betalen per volume/frequentie (bedrag per lediging);
3. Hierbij te kiezen voor een middentarieff en de exacte tarieven (vastrecht en bedrag per lediging) vast te stellen bij de vaststelling van de verordening afvalstoffenheffing 2021;
4. Een krediet van € 293.213 ter beschikking te stellen voor structurele aanpassingen, via de kapitaallasten ten laste van de afvalstoffenheffing;
5. Uit de voorziening afval een krediet van € 147.820 ter beschikking te stellen voor eenmalige kosten;
6. Uit de voorziening afval eenmalig een bedrag van € 100.000 te reserveren voor de jaren 2020, 2021 en 2022 voor in overleg met de inwoners te bepalen maatregelen die het scheiden van afval vergemakkelijken;
7. In dit verband de 1^e begrotingswijziging 2020 vast te stellen.

Aanleiding

De gemeenten Nunspeet, Elburg en Oldebroek hebben duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Afval zien we als een belangrijke pijler van het duurzaamheidsbeleid. We willen toewerken naar een toekomstige afvalvrije samenleving. Om dat te kunnen bereiken willen we voldoen aan de aan de landelijke VANG-doelstelling van maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025. Dit is een grote opgave, omdat de NEO-gemeenten op dit moment veel meer restafval per inwoner produceren (NEO-gemeenten: 200-225 kg).

De NEO-gemeenten willen de doelstelling halen door in deze collegeperiode (2018-2022) een eerste stap te zetten en een reductie naar 100 kg huishoudelijk restafval bereiken. Deze reductie is opgenomen in de bestuursakkoorden dan wel collegeprogramma's. Uit oogpunt van efficiency, effectiviteit en kostenbesparing willen de NEO-gemeenten in het traject samen optrekken, waarbij er ruimte moet zijn voor de couleur locale (waaronder differentiatie in tijd en aard van de te nemen (flankerende) maatregelen).

De bestaande inzamel- en verwerkersovereenkomsten, waaronder de overeenkomst met de afvalverwerker Omrin over de nascheiding van Plastics, Metalen en Drankkartons (PMD), zijn uitgangspunt bij de te nemen maatregelen.

De keuze voor een combinatie van bron- en nascheiding is gebaseerd op het principe bronscheiden waar het moet en nascheiden waar het kan. Met name GFT en papier is lastig via nascheiding uit het restafval te halen. Dit doen we dus aan de bron. Bij PMD (plastic, metaal en drankkartons) lukt dit uitstekend, zo niet beter via nascheiding. Er wordt meer uitgehaald en de kwaliteit is beter. Daarnaast worden er ook nog mineralen, biogranulaat en biogas uitgehaald bij het nascheidingsproces.

Beoogd effect

We willen bereiken dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval in deze collegeperiode reduceert tot maximaal 100 kg per inwoner per jaar.

Argumenten

1.1. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de bestuursovereenkomst

Zowel in Elburg, Nunspeet als in Oldebroek is in de respectievelijke coalitieakkoorden en bestuurs-overeenkomst de doelstelling opgenomen om in deze collegeperiode de hoeveelheid huishoudelijk restafval te beperken tot maximaal 100 kg per inwoner per jaar en daarvoor een financiële prikkel in te voeren.

De wijze waarop we dit willen bereiken is uitgebreid beschreven in de als bijlage bijgevoegde notitie invoering diftar.

1.2. Door het nemen van diverse aanvullende maatregelen leggen we de juiste basis voor invoering van een tariefprikkel.

Direct te treffen maatregelen:

- waar nodig aanpassing van verzamelcontainers;
- aanpassing en opschoning van het containermanagementsysteem (cms);
- inlevering extra container;
- aanpassing van het belastingsysteem;
- communicatieve maatregelen;
- maatregelen op gebied van handhaving;
- opzetten monitoring;
- aanpassing afvalbakken in openbare ruimte.

Voor de volgende maatregelen dienen de voorbereidingen voor nadere besluitvorming gestart te worden:

- formuleren doelgroepenbeleid (waaronder medisch geïndiceerden, minima, grote gezinnen);
- bepaling tarieven (bij vaststelling van de verordening afvalstoffenheffing 2021);
- aanpassing afvalstoffenverordening en APV;
- implementatie AVG (technische en juridische maatregelen zodat de invoering van de tariefprikkel voldoet aan de AVG);
- in overleg met inwoners bepalen van noodzakelijke/wenselijke flankerende maatregelen.

De gemeenten zien een gezamenlijk grondstoffenstation als één van de noodzakelijke flankerende maatregelen om te komen tot een reductie van huishoudelijk restafval en behoud van grondstoffen in het kader van de circulaire economie. Voor de realisatie van een gezamenlijk grondstoffenstation is een separaat advies opgesteld.

1.3. Bij de invoering van de tariefprikkel beogen we zoveel mogelijk invulling te geven aan inwoner-participatie.

We willen samen met de inwoners bepalen welke flankerende maatregelen getroffen moeten worden die voor de inwoners het scheiden van afval vereenvoudigen. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om aanschaf van keukenbakjes voor groente en fruitafval, compostvaten, extra brengpunten voor glas of papier, of het verhogen van de frequentie van het ophalen van de GFT-container in de zomermaanden. We willen daarbij gebruik maken van de resultaten van de 100-100-100-proef in Oldebroek en in gesprek gaan met de deelnemers aan deze proef, van de resultaten van de inwonersenquête in Nunspeet en een eerdere enquête in Elburg en Oldebroek, en willen ook met andere inwoners in gesprek. De wijze waarop we dit gaan doen nemen we op in een op te stellen campagneplan

De uitkomsten van de 100-100-100-proef en de enquêtes hebben er mede toe geleid dat wij nu dit voorstel aan uw raad hebben uitgebracht.

Op de keuze om een tariefprikkel in te voeren is geen inspraakprocedure van toepassing. Wel is voor het slagen van de invoering adequate en uitgebreide voorlichting noodzakelijk. Ook dit maakt deel uit van het op te stellen campagneplan.

1.4. Invoering van een tariefprikkel (diftar) is noodzakelijk om de doelstelling te halen.

Bij ongewijzigd afvalbeleid, dus zonder invoering van een tariefprikkel, gaan we de doelstelling van 100 kg niet halen. Uit landelijke cijfers (landelijke benchmark 2017) blijkt dat op slechts één uitzondering na geen van de gemeenten zonder diftar de 100 kg doelstelling heeft gehaald. Van de gemeenten met diftar heeft inmiddels bijna 1/3 al wel de doelstelling van 100 kg gehaald.

Ook zullen de jaarlijkse afvalbeheerskosten met het huidige afvalstelsel elk jaar blijven stijgen (Wet belastingen op milieugrondslagheffing), terwijl door invoering van diftar een besparing kan worden gerealiseerd die voor Oldebroek kan oplopen tot meer dan € 160.000 per jaar (gebaseerd op het middentarief zoals genoemd in argument 3.1).

2.1. Een tariefprikkel in de vorm van betalen per volume/frequentie (= betalen per lediging) voor restafval achten wij voor de NEO-gemeenten de meest geëigende methode.

Wij hebben een aantal scenario's met elkaar vergeleken. Bij scenario 2 en 3 gaan we uit van een afvalstofheffing die bestaat uit een vast recht en een tarief voor het aanbieden van restafval (bedrag per lediging of per lediging en gewicht).

1. Continuering van het huidige systeem

Bij dit scenario geldt voor iedereen hetzelfde tarief, waarvan de hoogte alleen bepaald wordt door de grootte van het huishouden.

2. Tariefprikkel in vorm van betalen per volume/frequentie.

Volume/frequentie houdt in dat de inwoners een tarief betalen per lediging van de restafvalcontainer. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een hoog en laag tarief per lediging. Het vastrecht is lager dan bij het huidige systeem. De hoogte hiervan is afhankelijk van de hoogte van het tarief per lediging. Hoe hoger het tarief per lediging, hoe lager het vastrecht.

3. Tariefprikkel in vorm van betalen per volume/frequentie en gewicht.

Bij deze variant betalen de huishoudens een bedrag voor het legen van de restafvalcontainer en een tarief voor de aangeboden kilogrammen restafval. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een hoog en laag tarief per lediging en gewicht. Het vastrecht is lager dan bij het huidige systeem. De hoogte hiervan is afhankelijk van de hoogte van het tarief per lediging en gewicht. Hoe hoger het tarief per lediging en gewicht, hoe lager het vastrecht.

Beoordeling van de scenario's heeft plaatsgevonden op de criteria milieu (halen doelstelling), kosten en service (waaronder acceptatie inwoners). Daarnaast geeft de ervaring vanuit andere gemeenten aan dat deze methoden goede resultaten opleveren.

Continuering van het huidige systeem valt af omdat daarmee de doelstelling niet gehaald wordt, én de afvalbeheerskosten zullen stijgen.

Ten aanzien van de twee andere systemen geldt dat de inschatting is, dat bij beide systemen de doelstelling gehaald kan worden. Daarbij geldt dat hoe hoger het tarief per lediging of per lediging en gewicht is, hoe groter de reductie aan restafval zal zijn.

Bij de optie betalen per volume/frequentie en gewicht zal de afname van de hoeveelheid restafval iets groter zijn dan bij de optie betalen per volume/frequentie, maar daar staat tegenover dat bij deze optie de kostenbesparing minder zal zijn (deze optie vergt forse investeringen aan de inzamelvoertuigen) en de maatschappelijke acceptatie wordt als minder ingeschat. Dat betekent dat de optie tariefprikkel in de vorm

van betalen per volume/frequentie de voorkeur heeft om nu mee te starten. In een later stadium kan de gewichtsoptie alsnog toegevoegd worden (zie kanttekeningen 1.b.1. en 1.b.2). Het aanbieden van GFT en papier blijft gratis.

3.1. De vaststelling van de tarieven voor de afvalstoffenheffing van het volgende jaar vindt plaats bij de vaststelling van de verordening op afvalstoffenheffing in het voorgaande najaar.

De belastingverordeningen, waaronder de verordening afvalstoffenheffing, worden vastgesteld nadat de gemeentelijke begroting is vastgesteld. Dat betekent dat dat ook het moment is dat het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt bepaald. Dat geldt zowel voor het vastrecht als voor het tarief per lediging. Het tarief per lediging kan bestaan uit een hoog tarief, een middentarief of een laag tarief.

Als alleen naar het beoogde effect gekeken wordt, gaat de voorkeur uit naar een zo hoog mogelijk tarief per lediging. Betrekken we ook de aspecten kosten, service (waaronder maatschappelijke aanvaardbaarheid) en financiële risico's (te hoog inschatten aanbodgedrag inwoners), dan zou een middentarief de voorkeur hebben. Ten aanzien van het middentarief geldt zoals gezegd dat ook daarbij de doelstelling gehaald kan worden. Voorwaarde daarvoor is wel dat de beoogde ontwikkelingen in de nascheiding gerealiseerd worden door Omrin. Het gaat daarbij om certificering van een aantal nascheidingscomponenten (biogas en -granulaat) en realisering van nascheiding van luiers c.a.

Ter indicatie worden in de bijlage per gemeente de gevolgen voor de afvalstoffenheffing bij middentarief weergegeven. Het middentarief bevindt zich indicatief tussen € 6,- en € 8,- per lediging restafvalcontainer.

4.1. Het krediet is noodzakelijk voor de aanschaf c.q. aanpassing van structurele voorzieningen.

Het gaat daarbij om aanpassing van de verzamelcontainers die de bewoners van stapelbouw (appartementen e.d.) in de gelegenheid stellen grondstoffen gescheiden aan te bieden en invloed te hebben op de afvalstoffenheffing.

Ook is het krediet nodig voor aanpassing van het belastingsysteem (aanschaf en inrichting van diftar-module).

De jaarlijkse kapitaallasten die gekoppeld zijn aan deze investeringen, worden verrekend met de afvalstoffenheffing.

4.2. Voor een aantal investeringen is een voorafgaand krediet niet noodzakelijk.

Het gaat daarbij om jaarlijkse personeelskosten voor handhaving en belastingen, extra onderhoudskosten voor nieuwe verzamelvoorzieningen en kosten voor ICT. Deze kosten worden verrekend met de afvalstoffenheffing. Deze jaarlijkse kapitaallasten bedragen € 30.601. Uitgaande van 9.098 huishoudens betekent dit een stijging van de afvalstoffenheffing van € 3,36 (excl. BTW).

5.1. Het krediet is noodzakelijk voor een aantal éénmalige kosten.

Het gaat daarbij om kosten communicatie en informatie richting inwoners, adrescheck, projectleiderschap, koppeling containermanagementsysteem (cms) aan belastingsystemen en mogelijkheid van raadpleging cms door inwoner.

6.1. Uit het te voeren overleg met inwoners kunnen flankerende maatregelen volgen.

Door nu al budget hiervoor te reserveren kunnen deze maatregelen ook daadwerkelijk en op korte termijn ingevoerd worden. Daardoor heeft het geen invloed op de toekomstige afvalstoffenheffing.

Kanttekeningen

2.1. De mogelijkheid is aanwezig dat bij de invoering van de tariefprikkel de doelstelling van 100 kg niet gehaald wordt.

We gaan jaarlijks de scheidingsresultaten monitoren. Mocht uit de evaluaties blijken dat de doelstelling van 100 kg niet gehaald worden, dan kunnen we aanvullende maatregelen treffen.

Mogelijke maatregelen:

- de hoogte van het tarief per aanbieding wijzigen;
- toevoegen van wegen van de inhoud container en ook daarvoor een tarief in rekening brengen;
- de inzamelfrequentie van het restafval verminderen (bijvoorbeeld restafval eens in de 3 weken ophalen in plaats van 2 weken).

Overigens laat het landelijke beeld zien dat het gefaseerd invoeren van maatregelen de voorkeur geniet boven het invoeren van alle maatregelen tegelijkertijd. Gefaseerd invoeren vergroot de maatschappelijke acceptatie en levert uiteindelijk betere scheidingsresultaten.

2.2. Bij het bereiken van de 100 kg doelstelling voldoen we nog niet aan de landelijke doelstelling van 30 kg. Het bereiken van de 100 kg doelstelling is de eerste fase op weg naar een afvalloze samenleving. De 2e fase is gericht op terugdringing van de hoeveelheid huishoudelijk restafval naar 30 kg. Dit betekent dat, afhankelijk van het bereikte resultaat, nieuwe maatregelen zullen moeten worden genomen. We blijven hiervoor landelijke ontwikkelingen volgen, om na te gaan wat in de NEO-gemeenten het beste ingevoerd kan worden

Mogelijke nieuwe maatregelen:

- de hoogte van het tarief per aanbieding wijzigen;
- toevoegen van wegen van de inhoud container en ook daarvoor een tarief in rekening brengen;
- de inzamelfrequentie van het restafval verminderen (bijvoorbeeld restafval eens in de 3 weken ophalen in plaats van 2 weken).

5.1./6.1. Door de financiering van de eenmalige kosten uit de voorziening afval kunnen deze gelden niet gebruikt worden voor een (eenmalige) tariefverlaging conform huidig beleid.

6.2. Mogelijk zal niet het volledige budget besteed worden.

Overblijvend budget zal terugvloeien in de voorziening afval.

Financiën

De financiering van de voorgestelde maatregelen (tariefprikkel en flankerende maatregelen) vindt deels rechtstreeks plaats via de afvalstoffenheffing. Voor een deel van de maatregelen is een voorgaand krediet nodig, dat via kapitaalslasten verdisconteerd wordt in de afvalstoffenheffing. Een ander deel betreft eenmalige kosten die ten laste komen van de voorziening afval.

Tegenover de extra lasten staan besparingen (bespaarde verwerkings- en inzamelkosten).

Communicatie

Na de besluitvorming over de invoering van de tariefprikkel gaan we een uitgebreide voorlichtingscampagne starten om draagvlak te creëren onder inwoners voor het nieuwe systeem. Belangrijk onderwerp van communicatie zal het nascheiden van PMD zijn.

Daarnaast gaan we in gesprek met de inwoners om te bezien welke flankerende maatregelen getroffen kunnen worden die het scheiden van afval vergemakkelijken.

Hiervoor gaan we een campagneplan maken.

Vervolg

Planning

• besluitvorming invoering tariefprikkel	najaar 2019
• in overleg met inwoners flankerende maatregelen bepalen	vanaf najaar 2019

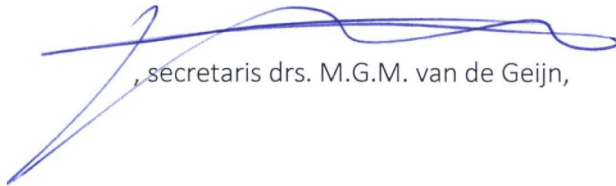
• aanpassing en opschoning van cms	najaar 2019-voorjaar 2020
• aanpassing van verzamelcontainers	najaar 2019-2020
• implementatie AVG	2019/2020
• aanpassing afvalbakken in openbare ruimte (optioneel)	2019/2020
• maatregelen op gebied van handhaving	vanaf 2020
• aanpassing van het belastingsysteem	2020
• opzetten monitoring	2020
• formuleren doelgroepenbeleid	2020
• aanpassing afvalstoffenverordening en APV	2020 (vaststelling najaar)
• mogelijkheid inlevering extra container	najaar 2020
• bepaling tarieven (bij verordening afvalstoffenheffing 2021)	najaar 2020
• communicatieve maatregelen	doorlopend

Bijlage(n)

1. GR12122019 notitie invoering diftar
2. GR12122019 infographic
3. GR12122019 vergelijking tarief inwoners

Oldebroek, 15 oktober 2019.

Burgemeester en wethouders van Oldebroek,

, secretaris drs. M.G.M. van de Geijn,

, burgemeester T.H. Haseloop-Amsing.